

vil gøre, kan se bort fra dem; men det er dog et Tal, som, uanset, hvor mange Boliger der tilvejebringes i denne By, vil falde det offentlige til Byrde, og som der derfor maa være en vis Ret til at fradrage og navnlig maa være en absolut Ret til at fradrage, naar der spørges om, hvor stort et Antal Lejligheder der maa tilvejebringes, for at de, der baade kan og vil betale Bolig, ogsaa kan faa en saadan, og det er dog i første Række dem, Hensynet maa tages til ved denne Opgørelse. Mon der dog ikke indenfor det Tal af Lokalteter, som Kommunen raader over til Hjælp for husvilde, skulde findes et tilstrækkeligt Antal, hvortil de, der ikke kan betale, kan henvises? Den Boligstandard, som hertil kræves, maa selvsagt holdes indenfor det forsvarlige, men den maa ogsaa være en saadan, at den ikke indeholder en Fristelse for nogen, som i denne Forbindelse er i Stand til at hjælpe sig selv, til at melde sig til kommunal Forsorg. Hvis der i denne By skaffes Bolig ved Boligforeningers, ved Enkeltpersoners og ved kommunalt Initiativ udover dem, der allerede er til Stede, saaledes at enhver, der er i Stand til at betale sin Bolig, naar rimeligt Krav stilles, ogsaa er i Stand til at faa en saadan, forekommer det mig, at saa er det sket Fyldest, som man i Virkeligheden kan kræve.

Men selv om jeg altsaa ikke kan give Grundejerforeningen Ret i dens udførlige Kritik af Magistratens Opgørelse over Antallet af husvilde Familier, saa mener jeg dog, at dette Tal med Rette kan reduceres noget. Men dette, at der er husvilde Familier, at der findes et betydeligt Tal, nogle Tusinde Familier her i København, som, endskønt de gerne vil og ogsaa kan betale Bolig, ingen saadan kan faa, er et Vidnesbyrd om, at der er Bolignød til Stede her i København; det er et Vidnesbyrd om, at udover Vanskelighederne er vi her for Storbyens Vedkommende ikke kommet, og derfor viser det ogsaa Nødvendigheden af endnu maaske i nogen Tid at sikre rimelige Forholds Tilstedeværelse paa dette Omraade ved Særforanstaltninger. Det gælder kun om at finde en Form for disse Foranstaltninger, som mindst muligt griber ind i Ejers Dispositionsret, og som ikke virker forgiftende paa Forholdet mellem Ejer og Lejer.

Det er jo naturligvis i første Række Spørgsmaalet om Huslejestigning og Opsigelsesret, der i denne Forbindelse kommer i Betragtning, og hvad nu Opsigelsesretten angaar, maa man vel for Storbyens Vedkommende nogen Tid endnu blive i alt

væsentligt ved de Bestemmelser, der i Henhold til Loven af Maj 1923 nu er gældende, dog vistnok med en udvidet Adgang til hurtigt at kunne slippe af med urolige eller generende Lejere, hvorved jo faktisk Bolignøden ikke øges, men hvorved man tjener baade Ejers og de rolige og gode Lejers Interesser. Hvis man saa, hvad der maaske ogsaa er fornødent under de bestaaende Tilstande, og hvad maaske noget kan tale for, udvidede det Tidsrum, for hvilket Lejemaal af Boliger og Forretningslokaler gælder, tror jeg, at hvis alle Faktorer, som i denne Forbindelse er af Betydning, sætter ind med den Kraft, som de besidder, vil vi kunne naa frem til, at Opsigelsesretten kan gives fri ved denne Perodes Udløb uden nogen offentlig Myndigheds Indblanding.

Det fremgaar af Statistikken, at Huslejestigningen ikke har været helt ringe under Nævnene. Stigningen har været størst i smaa og mellemstore Provinsbyer, ca. 71 pCt., mindre i store Byer, kun ca. 68 pCt., og den har været mindst i København, nemlig 52 pCt. i Gennemsnit; for gamle Ejendomme i København har Stigningen kun været 44 pCt., mens den i Provinsbyerne har været 64 pCt. Nu spørger jeg: tør nu nogen paastaa, da Bolignøden faktisk viser sig omvendt proportional med Huslejestigningen, at den mere eller mindre fri Adgang til denne Stigning ikke har haft sin Betydning for Byggeriet, at med andre Ord Restriktionerne ikke har virket fremmende paa Bolignøden? Jeg synes ikke, at disse Stigningstal under Hensyn til hele Prisniveauets Vækst og Lønniveauets endnu stærkere Vækst i Virkeligheden giver Anledning til stor Betænkelighed, lige saa lidt som jeg skønner, at den Stigning paa henholdsvis 5 pCt. i København og 8 pCt. i Provinsbyerne, som der er gjort Rede for i Bilaget, giver Anledning til nogen saadan.

Man har ganske særlig fremført Forholdene i Odense; man siger, at i Odense er der en gennemsnitlig Stigning paa 12 pCt. i det sidste Aar. Men jeg vil dog henlede Opmærksomheden paa, at ca. 40 pCt. af Lejlighederne i Odense er uforandrede med Hensyn til Lejens Størrelse; ja, for nogle Procents Vedkommende ligger Lejen endog saa lavere trods al Kontrols Bortfald; og naar man sammenligner Stigningen i Odense med Stigningen i andre Provinsbyer, hvor Restriktionstilstanden er opretholdt, vil jeg sige, at denne Sammenligning efter min Opfattelse i Virkeligheden bliver ganske værdiløs, naar man holder sig til de blotte Stigningsprocenter, og den ikke ledsages af en Undersøgelse af, hvorledes det oprindelige